

6. Alternatieve vormgeving bankenbelasting. Bijv. thincap verhogen of meer meebewegend met conjunctuur

- De bankenbelasting (die aangrijpt bij het balanstotaal en een verschillend tarief kent voor langlopende en kortlopende schulden) heeft als primaire doel de impliciete overheidsgarantie voor grootbanken te beprijzen. Een alternatieve vormgeving van of een alternatief voor de bankenbelasting kan impact hebben op de voorspelbaarheid van de budgettaire opbrengst (relatief stabiele omvang balans vs. volatiele winst) en leidt tot herverdelingseffecten tussen financiële instellingen. Tevens is de huidige bankenbelasting voor de Belastingdienst goed uitvoerbaar. Een aanpassing van de bankenbelasting volgt niet direct uit de (zeer binnenkort nog te publiceren) evaluatie bankenbelasting. De evaluatie concludeert dat de impliciete garantie voor grootbanken weliswaar verminderd is in omvang, maar nog altijd bestaat. De bankenbelasting heeft nu een budgettaire opbrengst van € 450 miljoen per jaar.
- Een mogelijk alternatief voor de bankenbelasting is de **verhoging van de minimumkapitaalregel (thincapmaatregel) voor banken en verzekeraars in de vennootschapsbelasting** (een renteaftrekbeperking voor banken en verzekeraars: verschuldigde rente op geldleningen is niet aftrekbaar voor zover het vreemd vermogen meer bedraagt dan 91% van het balanstotaal). Bij een verhoging van de thincapmaatregel voor banken en verzekeraars in combinatie met afschaffing van de bankenbelasting grijpt deze maatregel **harder aan in laagconjunctuur** als het kapitaal van een bank of verzekeraar afneemt. Als de verhoging van de thincapmaatregel er echter voor zorgt dat het eigen vermogen toe zal nemen, dan zal de stabiliteit van de financiële sector groter worden. Daarnaast bestaat bij banken de zorg dat dat de thincapmaatregel een grotere negatieve impact heeft bij een stijgende rente. Ook leidt voorgaande tot **herverdeling** binnen de sector, waarbij sprake is van een lastenverlichting voor een beperkt aantal grootbanken en een lastenverzwaring voor alle overige banken en verzekeraars. Bankenbelasting wordt immers op dit moment betaald door slechts een beperkt aantal grootbanken. De thincapmaatregel grijpt in potentie aan bij alle banken en verzekeraars. Voordeel van verhoging van de thincapmaatregel is dat hiermee de fiscale prikkel voor de financiering met vreemd vermogen verder wordt beperkt. Voor het verbeteren van de financiële stabiliteit van banken lijkt het echter meer voor de hand te liggen om in te zetten op het verhogen van de kapitaaleisen voor banken op Europees niveau. Het verhogen van de thincapmaatregel zou uitvoerbaar zijn per begin van een boekjaar en lijkt inpasbaar in de IV-portfolio. Een verhoging van de thincapmaatregel kent per %-punt verhoging een budgettaire opbrengst van ruim € 100 miljoen.
- Een ander mogelijk alternatief voor de bankenbelasting is een **opslag op het Vpb-tarief voor banken**. Een opslag op het Vpb-tarief werkt grijpt minder hard aan in laagconjunctuur en harder aan in hoogconjunctuur, omdat de lasten afhankelijk zijn van de winst van de bank. Dit is positief voor de financiële stabiliteit en zal kunnen bijdragen aan

het vestigingsklimaat voor hoofkantoren van banken.¹ Van tariefdifferentiatie naar sector gaat echter een **ongewenst precedent uit** (waarom ook niet een afzonderlijke opslag voor een andere sector?) en bestaat ook nog niet binnen de vennootschapsbelasting. Ook leidt een opslag op het Vpb-tarief tot **herverdeling binnen de sector** en, afhankelijk van de precieze vormgeving, tot een lastenverlichting voor een beperkt aantal grootbanken (bankbelasting raakt beperkt aantal grootbanken) en een lastenverzwaring voor alle overige banken (opslag Vpb raakt alle banken). Uitgaande dat de opslag in het tarief van de vennootschapsbelasting alle banken raakt, laat een eerste berekening zien dat de opslag ergens in de orde grootte van circa 15%-punt uit komt. Bij deze raming is rekening gehouden met verschillende vooronderstellingen, waarbij met name aandacht is geweest voor de wisselende fiscale resultaten per jaar. Een opslag op het Vpb-tarief staat – afhankelijk van de voorgestane vormgeving – mogelijk op gespannen voet met het verbod op **staatssteun**, omdat een verschil in behandeling ontstaat tussen – afhankelijk van de vormgeving – andere vennootschapsbelastingplichtigen of banken onderling. Daarbij vraagt een opslag op het Vpb-tarief specifiek voor banken een grote IV-aanpassing van de Belastingdienst. Inpasbaarheid hiervan is afhankelijk van andere noodzakelijk in te voeren maatregelen in het Vpb-domein.

¹ Bij een eventuele internationale consolidatie of grensoverschrijdende investering kan de bankenbelasting namelijk zwaarder wegen dan een opslag op het tarief van de vennootschapsbelasting, aangezien de grondslag voor de bankenbelasting het wereldwijd geconsolideerde balanstotaal is terwijl de grondslag voor de vennootschapsbelasting de Nederlandse winst betreft.

7. Financiële Transactie belasting: kan dat? Link pensioenfondsen

- Het CU FTT voorstel is een tarief van 0,3% op aandelentransacties van beursgenoteerde bedrijven met een marktkapitalisatie van minimaal 1 mld. euro.
- Een invoering van een FTT kan in theorie. Omdat er thans geen beursbelasting is, betekent dit dat er een geheel nieuwe belasting ingevoerd zal moeten worden, inclusief een nieuw inning- en controle systeem. Ten behoeve van de controle zouden ook processen en systemen moeten worden ingericht voor het ontsluiten van nieuwe gegevens. Hierbij dient er een zorgvuldige afweging gemaakt of dit haalbaar is vanuit de uitvoering in relatie tot andere maatregelen.
- In het CU verkiezingsprogramma worden geen uitzonderingen genoemd. Daarom aanname dat pensioenfondsen en de beleggers van de pensioenfondsen door deze belasting geraakt zullen worden. Hierdoor wordt het lastiger voor pensioenfondsen om winst te maken met aandelentransacties wat weer negatieve gevolgen heeft voor de pensioenuitkeringen.

KiK: De ChristenUnie voert een financiële transactiebelasting in met een tarief van 0,3% op aandelentransacties van beursgenoteerde bedrijven met een marktkapitalisatie van minimaal 1 mld. euro. Dit is een lastenverzwaring voor het buitenland van 0,4 mld. euro en voor bedrijven van 0,1 mld. euro. (CU_214_a, CU_214_b).

8. Bronheffing door digitale platforms bij uitbetaling. Kan dat?

- Per 1 januari 2023 treedt in alle EU-lidstaten een nieuwe richtlijn in werking, die ziet op het verkrijgen van transparantie over inkomsten die via de digitale platformeconomie worden behaald.
- De richtlijn is opgesteld omdat de activiteiten die via digitale platformen worden verricht, niet altijd bekend zijn bij de belastingautoriteiten van de EU-lidstaten. Het risico hiervan is dat de inkomsten die EU-inwoners via digitale platformen behalen, niet (volledig) worden aangegeven. Hiermee wordt de concurrentie met traditionele bedrijven verstoord.
- Meer transparantie hieromtrent leidt tot eerlijkere belastingheffing.
- Omdat de digitale platformeconomie vaak grensoverschrijdend is, is dit onderwerp op Europees niveau geregeld. De OESO heeft vergelijkbare regels opgesteld, die naar verwachting ook binnenkort in werking treden. Op deze manier zijn niet alleen de EU-lidstaten gebonden aan de uitwisseling van informatie, maar ook de OESO lidstaten. De richtlijn wordt op dit moment geïmplementeerd in nationale wetgeving en naar verwachting voor de zomer bij de Tweede Kamer ingediend.
- Kort gezegd schrijft de richtlijn voor dat digitale platformen jaarlijks aan de belastingautoriteiten van een EU-lidstaat doorgeven welke verkopers wat hebben verdiend via hun digitale platform. De belastingautoriteiten van de EU-lidstaten wisselen deze informatie vervolgens uit met de EU-lidstaat waar de betreffende verkoper belastingplichtige is. Zo kunnen betrokken lidstaten de gegevens en inlichtingen gebruiken voor hun belastingheffing.
- Digitale platformen die buiten de EU zijn gevestigd maar wel actief zijn binnen de EU, dienen een EU-lidstaat te kiezen om zich te registreren en aldaar aan de rapportageverplichtingen te voldoen.
- De richtlijn betekent een belangrijke stap in het belasten van inkomsten die via digitale platformen worden behaald.
- Met implementatie van de richtlijn wordt een belangrijk knelpunt opgelost. De Belastingdienst krijgt contra-informatie om te controleren of aangifte wordt gedaan over inkomsten uit digitale platforms.
- Hiermee ontstaat een gelijk(er) speelveld tussen digitale platforms en traditionele bedrijven. Het is op dit moment niet duidelijk of een unilaterale bronheffing verder kan bijdragen aan een gelijk speelveld en hoe deze er uit zou kunnen zien. Hierdoor is ook niet duidelijk of dit uitvoerbaar is.
- Een mogelijke invulling van een bronbelasting bij digitale platforms is een digitale dienstenbelasting. In het kader van internationale (OESO / Inclusive Framework) akkoord van 8 oktober jl. heeft Nederland zich gecommitteerd om geen unilaterale digitale dienstenbelasting in te voeren. Onderdeel van het akkoord is dat landen geen nieuwe digitaaldienstenbelastingen invoeren en bestaande digitaaldienstenbelastingen intrekken.

9. Lijstje opties belasten huurinkomsten in box 3 en/of in box 2;

Welke opties zijn er in box 3 en in box 2 om huurinkomsten beter belasten?

Hieronder wordt eerst ingegaan op het belasten van huurinkomsten in box 3 en daarna op het belasten van huurinkomsten in box 2.

Beter belasten huurinkomsten in box 3

- Momenteel worden onroerende zaken in box 3 forfaitair belast. Het forfait voor onroerende zaken in box 3 is gebaseerd op de waardemutaties van woningen, waarbij ervan uitgegaan wordt dat huurinkomsten daarin meelopen. Er is geen verschil in forfait tussen verhuurde en niet-verhuurde woningen.
- De volgende opties kunnen bijdragen aan het beter belasten van (huurinkomsten van) woningbeleggers:
 - De overstap naar een stelsel op basis van **werkelijk rendement**
 - De overstap naar een **forfait dat beter aansluit** bij de werkelijke inkomsten dan het huidige box 3 forfait
 - Actualisatie van de **leegwaarderatio**

Werkelijk rendement

- Bij een heffing in box 3 op basis van werkelijk rendement kunnen ook de **werkelijke huurinkomsten** belast worden. Op korte termijn (gelijktijdig met overige vermogensbestanddelen) is de enige optie om dit op basis van zelfaangifte door belastingplichtigen te doen. Huurinkomsten zijn dan belast, kosten die samenhangen met de verhuur zijn dan aftrekbaar.
- Dit maakt de overgang naar werkelijk rendement complexer dan bij bijvoorbeeld bank- en spaarproducten, waarvoor banken en verzekeraars de relevante gegevens kunnen aanleveren.
- Daardoor bestaat een hoger risico op misbruik en oneigenlijk gebruik en zal het toezicht arbeidsintensief zijn. Voor het werkelijke rendement bij onroerende zaken, waaronder huurinkomsten en kosten zoals onderhoud, is namelijk zeer beperkt contra-informatie voor de Belastingdienst beschikbaar.
- Bovendien vraagt zelfaangifte meer doenvermogen van de belastingplichtige.
- Verbeteringen in de contra-informatie (bijvoorbeeld invoeren van een huurregister met huurinkomsten) zijn naar verwachting niet op korte termijn te realiseren.

Een beter forfait

- Een alternatief is om inkomsten uit onroerende zaken nog **tijdelijk forfaitair** te belasten. Er is dan **geen risico** dat de overgang naar een stelsel van werkelijk rendement voor de overige vermogensbestanddelen in box 3 **vertraging** oploopt.
- Daarbij kan bekeken worden of een onderscheid in het forfait tussen verhuurde en niet-verhuurde onroerende zaken kan worden gemaakt.
- Ook als onroerende zaken tijdelijk forfaitair belast worden, worden onroerende zaken in het nieuwe box 3 stelsel beter belast, omdat:
 1. Het forfait uitsluitend is gebaseerd op rendement uit onroerende zaken (en niet op het rendement uit ander vermogen zoals spaarrekeningen).
 2. Schulden en bezittingen (in de vorm van o.a. onroerende zaken) niet meer tegen elkaar weggestreept kunnen worden. Alleen de rente op schulden is aftrekbaar. Met de huidige rentestanden zal de rente doorgaans lager zijn dan het rendement op onroerende zaken waardoor woningbeleggers meer belasting zullen gaan betalen.
- Een blijvend nadeel van een forfait is dat ongelijke gevallen gelijk behandeld worden. Verschillende belastingplichtigen met uiteenlopende rendementen worden aangeslagen voor hetzelfde forfaitaire rendement.

Actualisatie leegwaarderatio

- In box 3 is de waarde van een woning in het economisch verkeer belast. Woningen die worden verhuurd waarop huurbeschermingsregels van toepassing zijn, hebben vaak een lagere waarde dan als die huurbescherming er niet zou zijn, zo blijkt uit marktonderzoek in het verleden. Om op een werkbare manier tot een inschatting te komen van de waarde van een verhuurde woning kan een **leegwaarderatio** worden toegepast.
- Door toepassing van de leegwaarderatio telt tussen de 15% en de 55% van de WOZ-waarde van de woning niet mee voor de grondslag in box 3. Het exacte percentage is afhankelijk van de bruto huuropbrengst als percentage van de WOZ-waarde.
- De leegwaarderatio wordt momenteel door een externe partij nader onderzocht. Op basis van een eerste analyse van BZK lijkt het dat de leegwaarderatio niet aansluit op de huidige marktomstandigheden, en dat het waardedrukkend effect van verhuur dat tot uitdrukking komt in de leegwaarderatio te hoog is ingeschat. Naar verwachting leidt een actualisatie tot een hogere waardering van de woning en dus een hogere grondslag en te betalen belasting voor woningbeleggers.
- Het onderzoek naar de leegwaarderatio wordt eind april 2022 afgerond. Omdat de leegwaarderatio in lagere regelgeving is vastgelegd, kan die na afronding van het onderzoek snel worden aangepast.

Huurinkomsten in box 2

- In box 2 van de inkomstenbelasting worden twee typen inkomsten uit aanmerkelijk belang belast: reguliere voordelen (dividend) en vervreemdingsvoordelen (zoals verkoopwinst op de aandelen).
- Een vennootschap waarin het aanmerkelijk belang wordt gehouden kan winst behalen uit (verhuur van) vastgoed. Deze winst wordt net als winst uit andere bedrijfsactiviteiten van een vennootschap belast met vennootschapsbelasting (Vpb). Huurinkomsten worden dus direct belast met vennootschapsbelasting en vervolgens indirect belast in box 2.
- De totale belastingdruk voor de aanmerkelijkbelanghouder in box 2 is derhalve het gecombineerde tarief van de Vpb en box 2. In box 2 wordt geen onderscheid gemaakt in typen inkomsten, zoals inkomsten uit verhuur.
- Voor box 2 zijn er geen opties om huurinkomsten beter te belasten; de huurinkomsten worden al belast met vennootschapsbelasting bij de vennootschap en met box 2-heffing bij de aandeelhouder. Wel zijn er generieke maatregelen mogelijk om de heffing in box 2 te verbeteren. Deze zien dan op uitstel van belastingheffing en op het herstellen van het globale evenwicht. Hiervoor wordt verwezen naar de eerdere memo('s) voor box 2.

10. Verhogen overdrachtsbelasting niet-woningen (in stapjes van 0,1 mld. tot 0,4 mld.)

Vraag:

Is het mogelijk om in beeld te brengen wat het tarief wordt in stapjes van 0,1 miljard beginnende bij 0,1 miljard en eindigend bij 0,4 miljard?

Antwoord:

- De vraag is als volgt geïnterpreteerd: Tot welk tarief moet het algemeen tarief (nu 8%) in 2022 worden verhoogd om respectievelijk 100 miljoen, 200 miljoen, 300 miljoen en 400 miljoen op te brengen.
- Het algemeen tarief is van toepassing op niet-woningen én op verkrijgingen van woningen door rechtspersonen en particulieren die niet zelf langdurig in de woningen gaan wonen. Effectief wordt zodoende 30% van de opbrengst opgehaald bij de verkrijgingen van woningen die niet door de verkrijger als hoofdverblijf worden gebruikt, zoals bijvoorbeeld verhuurde woningen en recreatiewoningen.
- De sleutel voor 2022 is € 458 miljoen per %-punt (zie ook de sleuteltabel). De benodigde tariefsverhoging is weergegeven in onderstaande tabel. Hierbij is afgerond op 2 decimalen. Ten behoeve van de communicatie met burgers is de wens van de Belastingdienst om te kiezen voor een verhoging in één keer met een afgeronde %-punt of maximaal één cijfer achter de komma.
- Gedragseffecten zijn niet meegenomen. De verwachting is dat deze bij een dergelijke verhoging beperkt zullen zijn.

Tariefsverhoging basistarief en bijbehorende opbrengst gebaseerd op sleutel 2022

tariefsverhoging	nieuw algemeen tarief	opbrengst
0,22%	8,22%	101
0,44%	8,44%	202
0,66%	8,66%	302
0,87%	8,87%	398

NB: Verhogen van het algemeen tarief ovb is een parameteraanpassing. De precieze gevolgen van deze mogelijke aanpassing voor de Belastingdienst (waaronder omvang uitvoeringskosten, impact handhaafbaarheid, tijdstip waarop aanpassing haalbaar is etc.) zijn door de Belastingdienst nog niet in kaart gebracht. Gegeven de gevoeligheid en de anticipatierisico's, is KNB op dit moment nog niet geconsulteerd (m.n. over tijdstip waarop een tariefswijziging voor hen ICT-technisch uitvoerbaar is). Daarnaast zal bekeken moeten worden wat een redelijke aankondigingstermijn is voor een tariefverhoging, bijvoorbeeld in verband met gevolgen voor overdrachten die reeds zijn overeengekomen maar na de verhoging plaatsvinden. Hierbij moet bedacht worden dat de overdrachtsbelasting geheven wordt ter zake van de levering van een onroerende zaak, waarvoor de koopovereenkomst doorgaans reeds maanden eerder is gesloten.

11. Tabel met maatregelen: schenkbelasting, middelingsregeling en vliegbelasting

In € mln, prijzen 2021, + = opbrengst	2022	2023	2024	2025	Struct	Uitvoerbaar per
Afschaffen schenkingsvrijstelling eigen woning			8	15	152	1-1-2024
Afschaffen middelingsregeling		60	119	178	178	1-1-2023
Taakstellend verhogen tarief vliegbelasting		400	400	400	400	1-1-2023

- Om € 400 miljoen structureel op te halen, moet de vliegbelasting met ongeveer €15,- verhoogd worden. Uitgangspunt is hierbij de opbrengst zonder de (tijdelijke) gevolgen van covid-19. Hierbij is gerekend met dezelfde gedragseffecten als voor de vaststelling van de huidige tarieven. Mogelijk zijn de gedragseffecten groter omdat het om een forse verhoging gaat, dat vereist nader onderzoek. Dan zal het bedrag meer verhoogd moeten worden om €400 miljoen op te halen.

12. Hoe is ODE-opbrengst over de verschillende schijven verdeeld?

- Zie in tabel 1 een uitsplitsing van de voor 2021 (ex ante) geraamde ODE-opbrengsten per verbruiksschijf. Hierbij is tevens inzichtelijk gemaakt hoe de ODE lasten tussen burgers en bedrijven zijn verdeeld. Voor het volledige beeld is in tabel 1 ook de (geprognosticeerde) lastenverdeling binnen de energiebelasting (EB) in 2021 opgenomen.

Tabel 1: Ex-ante uitsplitsing ODE- en EB lasten 2021 per schijf en naar burgers en bedrijven

	ODE tarieven 2021	Opbrengst ODE 2021 in € mln	wv. burgers	wv. bedrijven
Aardgas in eurocenten per m3				
Schijf 1: 0 – 170.000 m3	8,51	€ 1.027	€ 713	€ 314
Schijf 2: 170.000 – 1 mln m3	2,35	€ 23	-	€ 23
Schijf 3: 1 mln – 10 mln m3	2,32	€ 37	-	€ 37
Schijf 4: > 10 mln m3	2,32	€ 55	-	€ 55
Verlaagd tarief GTB in eurocenten per m3				
Schijf 1: 0 – 170.000 m3	1,37	€ 4	-	€ 4
Schijf 2: 170.000 – 1 mln m3	0,89	€ 3	-	€ 3
Elektriciteit in eurocenten per kWh				
Schijf 1: 0 – 10.000 kWh	3,00	€ 720	€ 540	€ 180
Schijf 2: 10.000 – 50.000 kWh	4,11	€ 318	-	€ 318
Schijf 3: 50.000 – 10 mln kWh	2,25	€ 768	-	€ 768
Schijf 4: > 10 mln kWh	0,04	€ 4	-	€ 4
Totale bruto opbrengst ODE 2021		€ 2.959	€ 1.253	€ 1.707 ²
Correctie belastingvermindering ODE		€ 482	€ 451	€ 31
Fictieve netto ODE opbrengst 2021		€ 2.477	€ 802	€ 1.675
Aandeel burgers/bedrijven na terugsluis via belastingvermindering ODE			32%	68%
Totale bruto opbrengst EB 2021		€ 7.503	€ 4.617	€ 2.886 ³
Correctie belastingvermindering EB		€ 3.202	€ 2.993	€ 209
Totale netto opbrengst EB 2021		€ 4.301	€ 1.624	€ 2.677
Aandeel burgers/bedrijven na belastingvermindering EB			38%	62%

- In het Klimaatakkoord is afgesproken dat de ODE-tarieven zo worden aangepast dat er in de (netto) ODE opbrengsten een verhouding burgers-bedrijven van 1/3-2/3 ontstaat en dat de industrie in 2030 ten minste € 550 mln bijdraagt aan de ODE.

² Waarvan circa € 390 mln ODE bijdrage industrie, circa € 187 mln ODE bijdrage landbouwsector en circa € 1.130 mln ODE bijdrage door overige afnemers (diensten, overheid, ziekenhuis, scholen etc.).

³ Waarvan circa € 470 mln EB bijdrage industrie, circa € 306 mln EB bijdrage landbouwsector en circa € 2.110 mln EB bijdrage door overige afnemers (diensten, overheid, ziekenhuis, scholen etc.).

- De ODE-tarieven volgen in principe (taakstellend) de reguliere oploop ter dekking van de kasuitgaven van de SDE++ regeling. Daarvoor is bij Startnota een correctie nodig in verband met erosie van de grondslag. Dat zorgt voor hogere ODE-tarieven, die hun weerslag hebben op de energierekening van burgers en bedrijven, zeker gelet op het feit dat de SDE++ uitgaven richting 2030 nog verder oplopen van € 3,2 miljard in 2022 naar ruim € 4 miljard in 2030. Deze taakstellende bedragen zijn inclusief de additionele ODE-taakstelling gepresenteerd die is vastgelegd in het pakket Belastingplan 2020. Ook het verwerken van de meest actuele raming van de SDE uitgaven (door het PBL) kan nopen tot het aanpassen van de ODE-tarieven, mits de koppeling gehandhaafd blijft.
- De Studiegroep Begrotingsruimte heeft namelijk aanbevolen om middelen in beginsel niet meer te koppelen of te oormerken en daar waar mogelijk te ontkoppelen.
- Zeker nu bij de vaststelling van de EB- en ODE-tarieven in steeds grotere mate de (energie)lastenontwikkeling van burgers en bedrijven een rol speelt kan overwogen worden om af te stappen van het lastendekkende karakter van de ODE door het afschaffen van de ODE en de EB-tarieven (deels) te verhogen.

Memo vereenvoudigingen huurtoeslag, i.c.m. verhoging WML

Dit memo beschrijft 4 varianten om de huurtoeslag te vereenvoudigen, die met name verschillen in de mate en doorwerking van de verhoging van het WML: een verhoging van 5% of 10%, met en zonder koppeling aan sociale zekerheid.

Kernpunten

- Een verhoging van het minimumloon werkt indien er gekoppeld wordt wettelijk door in een groot aantal regelingen, zowel op SZW-terrein als daarbuiten. Bijlage 1 biedt inzicht in welke regelingen gekoppeld zijn aan de hoogte dan wel stijging van het WML en specifiek welke keuzes er gemaakt zijn in deze doorrekening. Deze keuzes vereisen wetswijziging.
- Het pakket aan maatregelen in de huurtoeslag is budgettair neutraal vormgegeven, met de verhoging van de eigen bijdrage van de huurtoeslag als budgettaire sluitpost. Dit werkt als een verlaging van de huurtoeslag.
- De overige maatregelen zijn n.a.v. memo formatietafel. Van alle mogelijke vereenvoudigingen in de huurtoeslag is er een aantal wel meegenomen en een aantal niet. Wel is meegenomen: verlaging leeftijdsgrens jongeren, vervallen van de max. huurgrens, vervallen servicekosten en genormeerde huren. Het harmoniseren van de kwaliteitskortingspercentages is overbodig bij een huurtoeslag o.b.v. genormeerde huren. Hieronder een overzicht welke maatregelen zijn meegenomen en welke niet.

Meegenomen maatregelen	Niet meegenomen maatregelen
Verlagen leeftijdsgrens jongeren	Vermogensgrens harmoniseren met box 3
Vervallen max. huurgrens	Onzelfstandige wooneenheden
Vervallen servicekosten	Minder steile en latere afbouw huurtoeslag
Genormeerde huren	

- De varianten waarbij de uitkeringen niet meestijgen (2 en 4) zorgen voor negatieve inkomenseffecten van meer dan 2% voor sommige groepen. Hun inkomen (bijvoorbeeld AOW of bijstand) wordt immers niet verhoogd terwijl hun huurtoeslag (via o.a. een verhoging van de eigen bijdrage) wordt verlaagd.
- De overstap op genormeerde huren zorgt in alle vier de varianten voor veel spreiding in het inkomensbeeld en bij een aanzienlijk deel van de populatie minima tot negatieve inkomenseffecten. Dit illustreert dat een genormeerde huur enerzijds een prikkel tot verhuizen naar een goedkope woning introduceert, maar een flinke deadweightloss meebrengt (via positieve inkomenseffecten). Gezien de zeer krappe woningmarkt, leidt zo'n prikkel op korte termijn mogelijk niet tot de gewenste gedragseffecten.
- Met aanvullende maatregelen kunnen plussen in het inkomensbeeld bij gepensioneerden en/of uitkeringsgerechtigden in de gekoppelde varianten (1 en 3) worden verkleind. Vanwege de spreiding die ontstaat door genormeerde huren, zorgt de combinatie van genormeerde huren en dergelijk aanvullend beleid voor meer negatieve uitschieters van meer dan -2% of -5%. Als de wens is om de inkomenseffecten gematigd te houden, ligt een keuze tussen genormeerde huren of een goedkopere variant met aanvullende maatregelen in de rede.
- In variant 3 (10% WML met koppeling) is er inkomensruimte om de eigen bijdrage in de huurtoeslag verder te verhogen. De budgettaire ruimte die hierdoor ontstaat kan bijvoorbeeld binnen de huurtoeslag worden aangewend om aanvullende vereenvoudigingsmaatregelen te nemen. Bijvoorbeeld de vermogensgrens harmoniseren met box 3 wat een grote vereenvoudiging oplevert voor burgers en de uitvoering, of de huurtoeslag later en/of geleidelijker af te bouwen om terugvorderingsproblematiek bij stap naar werk of een hoger inkomen te verminderen (zie variant in memo vorige week).
- Aandachtspunten van de uitvoering:
 - Maatregelen in de huurtoeslag kunnen, in combinatie met een rechtstreeks uitbetalen kinderopvangtoeslag, vanaf 2024/2025 geïmplementeerd zijn: het vervallen maximale huurgrens, harmoniseren kwaliteitskortingspercentages, verlagen leeftijdsgrens HT. Het ligt in de rede om maatregelen in de huurtoeslag in één keer in te voeren gelijktijdig met de WML-aanpassing. Invoering per 2024 dan wel 2025 hangt af van de stapeling voor de uitvoering van het totale pakket aan maatregelen.
 - Het normeren van de huren leidt tot een vereenvoudiging voor de uitvoering, maar ook tot een tijdelijke verzwaring van de uitvoeringslast voor Toeslagen. Dit is

alleen uit te voeren als er geen gedifferentieerde overgangsbepalingen gaan gelden.

- o Voor een definitief oordeel over een uitvoerbaar tijdspad is zowel een uitvoeringstoets per maatregel als een integrale uitvoeringstoets noodzakelijk.
- Overige aandachtspunten:
 - o Gezien de vele onderliggende keuzes (ook t.a.v. doorwerking op verschillende regelingen), de budgettaire en inkomenseffecten vergt een verhoging van het WML een bredere weging. Voorbeelden zijn doorwerking op fiscale regelingen zoals de arbeidskorting en zorgtoeslag (in deze doorrekeningen constant verondersteld) of de overstap naar een WML op basis van het uurloon.
 - o Deze keuzes kunnen het beste worden beoordeeld binnen het totaal van inkomensmaatregelen aan de onderkant van het inkomensgebouw.

Toelichting

Leeswijzer:

- Hieronder geeft tabel 1 een overzicht van de effecten van de varianten in het jaar 2024.
- Daarna volgen beschrijvingen van de varianten in meer detail, met onder andere frequentietabellen voor de inkomenseffecten:
 - o Variant 1: WML 5% met koppeling aan sociale zekerheid
 - o Variant 2: WML 5% zonder koppeling aan sociale zekerheid
 - o Variant 3: WML 10% met koppeling aan sociale zekerheid
 - o Variant 4: WML 10% zonder koppeling aan sociale zekerheid
- De gepresenteerde inkomenseffecten in dit memo zijn voor de hele Nederlandse bevolking. Bijlage 2 geeft de inkomensstabellen weer van de 4 varianten voor huurders met een huur onder de liberalisatiegrens.

Tabel 1. Inkomenseffecten en budgettaire effecten varianten in 2024 (lopen na 2024 nog op)

		1. WML 5% met koppeling	2. WML 5% zonder koppeling	3. WML 10% met koppeling	4. WML 10% zonder koppeling
Inkomenseffecten (zonder aanvullende maatregelen)					
(1)	Mediaan alle huishoudens	0,0%	0,0%	0,6%	0,0%
(2)	Mediaan laagste inkomenskintiel	1,5%	0,0%	3,3%	0,0%
(3)	Aandeel inkomenseffect groter dan -2%	17%	26%	7%	23%
Budgettaire effecten (zonder inverdieneffect), struc. loopt op na 2024					
(4)	Totale kosten = (5)+(6)+(7)+(8)+(9)+(10)+(11)	2,2	0,0	4,5	0,0
(5)	Bijstand (incl. LKS)	0,3		0,6	
(6)	AOW	1,5		3,0	
(7)	Wajong	0,2		0,4	
(8)	TW	0,1		0,2	
(9)	WIA, WAO, WW, ZW	0,1		0,2	
(10)	Overig SZ	0,1		0,1	
(11)	HT-pakket = (12)+(13)+(20)	0	0	0	0
Uitsplitsing budgettaire effecten HT-pakket (budgetneutraal)					
(12)	Doorwerking WML op HT	0,1	0,0	0,3	0,0
(13)	Maatregelen HT = (14)+(15)+(16)+(17)+(18)+(19)	0,2	0,2	0,1	0,2
(14)	Afschaffing max. huurgrens	0,2	0,2	0,2	0,2
(15)	Harmonisatie kwaliteitskortingspercentages	-	-	-	-
(16)	Leeftijdsgrens van 23 naar 21	0,0	0,0	0,0	0,0
(17)	Afschaffing servicekosten	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
(18)	Genormeerde huur	0	0	0	0
(19)	Interactie-effect	0,1	0,1	0,0	0,1
(20)	Eigen bijdrage in de huur (sluitpost) = - (12) - (13)	-0,3	-0,2	-0,4	-0,2
(21)	(eventueel) aanvullende maatregelen ink. effect gepensioneerden beperken	-0,8		PM	

Toelichting tabel 1

- Bovenstaande tabel geeft de budgettaire effecten voor 2024. De kosten van de WML-stijging met koppeling lopen na 2024 nog op, met name door de groei van de groep AOW-gerechtigden.
- Verhoging van uitkeringen leidt ook tot een inverdieneffect. In bovenstaande tabel zijn de kosten opgenomen zonder het inverdieneffect hiervan af te trekken.
- Verhoging van het WML leidt tot hogere lonen, loonkosten voor werkgevers en dus tot hogere belastingopbrengsten. Deze zijn niet in deze tabel zijn opgenomen, maar lopen in de macro-economische doorrekening van het RA het beeld in (=ex post effect).
- De gekoppelde varianten (1 en 3) leiden tot hogere uitgaven aan sociale uitkeringen (rij (4)), vooral AOW (circa 70% van de uitgaven) en bijstand (ca 13%). Deze hogere uitkeringen zijn belast, waardoor het netto effect op de rijksbegroting lager uitkomt (zie rij (12)).
- De ontkoppelde varianten (2 en 4) hebben een beperkt direct effect op de SZW-begroting (bijv. loonkostensubsidie).
- Voor variant 1 (5% met koppeling) is ook de budgettaire opbrengst opgenomen van eventueel aanvullend beleid om inkomensplussen te verminderen.

Variant 1. WML-verhoging van 5% met koppeling sociale zekerheid

- De WML-verhoging werkt door op de hoogte van de bijstand, AOW, minimumuitkeringen bij het UWV (Wajong, Toeslagenwet) en een aantal overige posten. Dit heeft een bruto budgettair beslag van 2,2 mld. euro en netto 1,8 mld. euro.
- Tabel 2 toont de inkomenseffecten in 2024 voor alle huishoudens (met en zonder huurtoeslag). Het mediane inkomenseffect is voor alle groepen 0,0%. Tabel 2B in bijlage 2 geeft het effect voor huurders met een huur onder de liberalisatiegrens.
- De tabel toont spreiding: 29% van de laagste inkomensgroep heeft een negatief inkomenseffect waarvan 17% een negatief inkomenseffect van minimaal 2%, en 40% van de laagste inkomensgroep heeft een positief inkomenseffect van minimaal 2%.
 - De negatieve uitschieters ontstaan met name door de maatregel genormeerde huren. Huishoudens met een hogere huur dan de genormeerde huur hebben een negatief inkomenseffect. Het vervallen van servicekosten zorgt eveneens voor spreiding, met name bij ouderen.
- Ter illustratie toont tabel 3 dezelfde variant zonder genormeerde huren. Hierin is zichtbaar dat de aandelen met positieve of negatieve inkomenseffecten van meer dan 2% afneemt.
- Er zijn positieve mediane inkomenseffecten bij de onderste inkomensgroepen, uitkeringsontvangers en gepensioneerden, met name door de verhoging van het minimumloon en uitkeringen en door genormeerde huren.
- De positieve effecten bij gepensioneerden ontstaan doordat de hele groep profijt heeft van de AOW-verhoging, ook gepensioneerden met een aanvullend pensioen.
- Het budgettaire beslag van de variant is lager indien de positieve inkomenseffecten van uitkeringsgerechtigden en/of gepensioneerden met een aanvullend pensioen worden beperkt. In combinatie met genormeerde huren zorgt dit echter voor een toename van de huishoudens met negatieve inkomenseffecten van meer dan 2% of 5%. Het aandeel uitkeringsgerechtigden met een inkomenseffect van meer dan 5% stijgt van 0% naar 10%. Indien gewenst kan een dergelijke variant worden nagezonden.
- Ter illustratie is in tabel 4 opnieuw de variant zonder genormeerde huren weergegeven (dan wel met harmoniseren kwaliteitskortingspercentages), waarbij het budgettair beslag is beperkt. Dit is gedaan door de AOW te fiscaliseren, waardoor gepensioneerden meer belasting betalen over hun aanvullend pensioen. Fiscaliseren leidt echter tot positieve inkomenseffecten voor gepensioneerden met alleen AOW. Daarom is eveneens de IOAOW verlaagd. Deze twee maatregelen besparen 0,8 mld. Alternatieven voor de IOAOW zijn ook denkbaar (bijv. dubbele AHK).
 - Dit is een eerste illustratie –de verdeling van inkomenseffecten kan in het totale inkomensbeeld worden gewogen en aangepast, bijvoorbeeld met een schuif tussen uitkeringsgerechtigden en gepensioneerden.

Tabel 2. Inkomenseffecten variant 1 (WML 5% met koppeling), in 2024, alle huishouden

	<- 5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	2%	15%	12%	6%	24%	24%	16%	1,5%
2e (114-180% WML)	0%	4%	9%	30%	43%	13%	2%	0,7%
3e (180-273% WML)	0%	0%	1%	50%	46%	3%	0%	0,0%
4e (273-404% WML)	0%	0%	0%	63%	37%	0%	0%	0,0%
5e (>404% WML)	0%	0%	0%	64%	36%	0%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	0%	2%	3%	63%	26%	3%	2%	0,0%
uitkeringsontvangers	2%	14%	13%	18%	22%	17%	14%	0,3%
gepensioneerden	0%	5%	6%	0%	68%	17%	4%	1,3%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	1%	2%	48%	43%	6%	1%	0,0%
alleenstaanden	1%	7%	7%	36%	30%	11%	7%	0,0%
alleenverdieners	0%	4%	4%	49%	37%	4%	1%	0,0%
Kinderen								
met kinderen	0%	4%	5%	57%	30%	2%	1%	0,0%
zonder kinderen	1%	3%	3%	58%	24%	6%	5%	0,0%
Alle huishoudens	0%	4%	4%	43%	37%	8%	4%	0,0%

Tabel 3. Inkomenseffecten van variant 1.a (WML-verhoging 5% met koppeling) exclusief genormeerde huren, in 2024, alle huishoudens

	<- 5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	0%	1%	13%	6%	63%	15%	3%	0,8%
2e (114-180% WML)	0%	0%	2%	30%	56%	11%	2%	0,9%
3e (180-273% WML)	0%	0%	0%	50%	47%	3%	0%	0,0%
4e (273-404% WML)	0%	0%	0%	63%	37%	0%	0%	0,0%
5e (>404% WML)	0%	0%	0%	64%	36%	0%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	0%	0%	3%	63%	31%	3%	1%	0,0%
uitkeringsontvangers	0%	1%	10%	18%	60%	10%	1%	0,5%
gepensioneerden	0%	0%	2%	0%	86%	12%	1%	1,2%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	0%	0%	47%	46%	5%	0%	0,0%
alleenstaanden	0%	0%	6%	36%	49%	7%	2%	0,3%
alleenverdieners	0%	0%	4%	49%	43%	3%	1%	0,0%
Kinderen								
met kinderen	0%	0%	3%	57%	37%	3%	0%	0,0%
zonder kinderen	0%	0%	3%	58%	33%	4%	1%	0,0%
Alle huishoudens	0%	0%	3%	42%	48%	6%	1%	0,1%

Tabel 4. Inkomenseffecten van variant 1.b (WML-verhoging met koppeling), zonder genormeerde huren, met fiscalisering, in 2024, alle huishoudens

	<-5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	0%	1%	26%	6%	49%	15%	3%	0,5%
2e (114-180% WML)	0%	1%	28%	30%	34%	6%	2%	0,0%
3e (180-273% WML)	0%	1%	25%	50%	22%	2%	0%	0,0%
4e (273-404% WML)	0%	1%	15%	63%	21%	0%	0%	0,0%
5e (>404% WML)	0%	0%	10%	64%	26%	0%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	0%	0%	6%	63%	27%	3%	1%	0,0%
uitkeringsontvangers	0%	1%	13%	18%	57%	10%	1%	0,5%
gepensioneerden	0%	2%	59%	0%	30%	8%	1%	-0,3%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	1%	18%	47%	31%	3%	0%	0,0%
alleenstaanden	0%	1%	25%	36%	30%	7%	2%	0,0%
alleenverdieners	0%	1%	15%	49%	30%	3%	1%	0,0%
Kinderen								
met kinderen	0%	0%	3%	57%	37%	3%	0%	0,0%
zonder kinderen	0%	0%	9%	58%	27%	4%	1%	0,0%
Alle huishoudens	0%	1%	21%	42%	30%	5%	1%	0,0%

Variant 2. WML-verhoging van 5% zonder koppeling sociale zekerheid

- De WML-verhoging werkt in deze variant niet door op de sociale zekerheid.
- Tabel 5 toont de inkomenseffecten in 2024 voor alle huishoudens. Het mediane inkomenseffect is voor alle groepen 0,0%. Tabel 5B in bijlage 2 geeft het effect voor huurders met een huur onder de liberalisatiegrens.
- De tabel toont grote spreiding: 26% van de laagste inkomensgroep heeft een negatief inkomenseffect van minimaal 2%, en 23% van de laagste inkomensgroep heeft een positief inkomenseffect van meer dan 2%.
 - De negatieve uitschieters ontstaan met name door de maatregel genormeerde huren. Het vervallen van servicekosten zorgt eveneens voor spreiding.
 - De positieve inkomenseffecten ontstaan door de verhoging van het minimumloon, door genormeerde huren (voor huishoudens met een huur lager dan de genormeerde huur) en door het vervallen van de maximale huurgrens.

Tabel 5. Inkomenseffecten variant 2 (WML 5% zonder koppeling), 2024, alle huishoudens

	<-5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	6%	20%	12%	26%	13%	11%	12%	0,0%
2e (114-180% WML)	1%	10%	8%	69%	9%	3%	1%	0,0%
3e (180-273% WML)	0%	0%	1%	81%	16%	1%	0%	0,0%
4e (273-404% WML)	0%	0%	0%	81%	19%	0%	0%	0,0%
5e (>404% WML)	0%	0%	0%	75%	24%	0%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	1%	3%	3%	69%	20%	2%	2%	0,0%
uitkeringsontvangers	7%	20%	11%	30%	15%	7%	10%	0,0%
gepensioneerden	2%	8%	6%	71%	7%	3%	2%	0,0%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	2%	2%	73%	21%	1%	0%	0,0%
alleenstaanden	3%	10%	7%	60%	10%	5%	5%	0,0%
alleenverdieners	1%	6%	3%	68%	19%	2%	1%	0,0%
Kinderen								
met kinderen	0%	7%	4%	59%	28%	1%	1%	0,0%
zonder kinderen	2%	4%	3%	68%	16%	4%	4%	0,0%
Alle huishoudens	1%	6%	4%	67%	16%	3%	3%	0,0%

Variant 3. WML-verhoging van 10% met koppeling sociale zekerheid

- De WML-verhoging van 10% werkt door op de hoogte van de bijstand, AOW, minimumuitkeringen bij het UWV (Wajong, Toeslagenwet) en een aantal overige posten. Dit heeft een bruto budgettaire beslag van 4,5 mld. euro en netto 3,5 mld. euro.
- Tabel 6 toont de inkomenseffecten in 2024 voor alle huishoudens (met en zonder huurtoeslag). Het mediane inkomenseffect alle huishoudens is 0,6%. Er zijn positieve mediane inkomenseffecten bij de onderste inkomensgroepen, uitkeringsontvangers en gepensioneerden. Tabel 6B in bijlage 2 geeft het effect voor huurders met een huur onder de liberalisatiegrens.
- De tabel toont spreiding: 7% van de laagste inkomensgroep heeft een inkomenseffect van minimaal 2%, en 64% van de laagste inkomensgroep heeft een positief inkomenseffect van meer dan 2%.
 - In deze variant mitigeert de verhoging van het WML en gekoppelde uitkeringen voor veel huishoudens de invoering van genormeerde huren. Het vervallen van servicekosten zorgt ook voor spreiding.
- **Mogelijk alternatief:** Wanneer het WML met 10% wordt verhoogd met koppeling is er in de medianen inkomensruimte zichtbaar. Overwogen kan worden om de eigen bijdrage in de huurtoeslag verder te verhogen. De budgettaire ruimte die hierdoor ontstaat kan bijvoorbeeld binnen de huurtoeslag worden aangewend om aanvullende vereenvoudigingsmaatregelen te nemen (zoals vermogensgrens harmoniseren met box 3) of de huurtoeslag later en/of geleidelijker af te bouwen (zie variant in memo vorige week). Daarnaast blijft er in een dergelijke variant –zonder overstap op normhuur) ruimte voor flankerend beleid om de inkomensplussen bij gepensioneerden met een hoger aanvullend pensioen te verminderen (indicatie 1,6 mld. euro opbrengst).
- Ook hier is op verzoek een variant zonder genormeerde huren of met flankerend beleid mogelijk.

Tabel 6. Inkomenseffecten variant 3 (10% met koppeling), in 2024, alle huishoudens

	<- 5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	1%	6%	11%	4%	14%	32%	32%	3,3%
2e (114-180% WML)	0%	1%	5%	24%	18%	43%	8%	2,1%
3e (180-273% WML)	0%	0%	0%	42%	28%	28%	2%	0,8%
4e (273-404% WML)	0%	0%	0%	52%	37%	11%	0%	0,0%
5e (>404% WML)	0%	0%	0%	56%	40%	4%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	0%	1%	2%	52%	28%	11%	5%	0,0%
uitkeringsontvangers	1%	6%	11%	16%	20%	20%	26%	1,5%
gepensioneerden	0%	1%	4%	0%	28%	56%	11%	2,7%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	0%	1%	38%	35%	23%	4%	0,5%
alleenstaanden	0%	3%	6%	32%	19%	25%	14%	1,0%
alleenverdieners	0%	2%	4%	43%	31%	15%	3%	0,0%
Kinderen								
met kinderen	0%	2%	4%	45%	35%	11%	3%	0,0%
zonder kinderen	0%	1%	3%	49%	24%	13%	10%	0,0%
Alle huishoudens	0%	1%	3%	36%	27%	23%	9%	0,6%

Variant 4. WML-verhoging van 10% zonder koppeling sociale zekerheid

- Tabel 7 toont de inkomenseffecten in 2024 voor alle huishoudens. Het mediane inkomenseffect is voor alle groepen 0,0%.
- De tabel toont grote spreiding: 23% van de laagste inkomensgroep heeft een inkomenseffect van minimaal 2%, en 29% van de laagste inkomensgroep heeft een positief inkomenseffect van meer dan 2%.

Tabel 7. Inkomenseffecten van variant 4 (WML 10% zonder koppeling), in 2024, alle huishoudens

	<- 5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	5%	18%	12%	24%	12%	12%	17%	0,0%
2e (114-180% WML)	0%	8%	8%	62%	12%	8%	2%	0,0%
3e (180-273% WML)	0%	0%	1%	70%	17%	10%	1%	0,0%
4e (273-404% WML)	0%	0%	0%	69%	24%	7%	0%	0,0%
5e (>404% WML)	0%	0%	0%	66%	30%	3%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	0%	2%	2%	57%	24%	10%	4%	0,0%
uitkeringsontvangers	6%	19%	12%	26%	16%	11%	10%	0,0%
gepensioneerden	2%	8%	6%	69%	8%	4%	2%	0,0%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	2%	2%	61%	26%	8%	1%	0,0%
alleenstaanden	2%	9%	7%	55%	11%	9%	8%	0,0%
alleenverdieners	1%	5%	3%	60%	22%	8%	2%	0,0%
Kinderen								
met kinderen	0%	5%	4%	47%	34%	8%	2%	0,0%
zonder kinderen	1%	3%	3%	58%	18%	10%	6%	0,0%
Alle huishoudens	1%	5%	4%	58%	19%	8%	4%	0,0%

Bijlage 1. Koppelingen en doorwerkingen WML op SZW-terrein en daarbuiten

Het minimumloon volgt de algemene welvaartsontwikkeling, doordat de hoogte van het wettelijk minimumloon (WML) gekoppeld is aan de contractloontwikkeling¹. Een verhoging van het minimumloon werkt wettelijk op verschillende wijzen door in een groot aantal regelingen, zowel op SZW-terrein als daarbuiten. Deze bijlage tracht inzicht te bieden in welke regelingen op de een of andere manier gekoppeld zijn aan de hoogte dan wel stijging van het WML en specifiek welke keuzes er gemaakt zijn in de doorrekening van het fische huurtoeslag. Eventuele werkgelegenheidseffecten en gedragseffecten zijn niet meegenomen in de ramingen.

Notie vooraf: Het hogere WML werkt door op de gemiddelde contractloontijding, en daarmee weer op de indexatie van het WML. Mogelijk zal er dus over een aantal jaren na de doorvoering van de verhoging van het WML, een hogere automatische indexatie van het WML plaatsvinden. Dit heeft een budgettaire doorwerking op o.a. de SZW-regelingen zoals beschreven in deze bijlage, die nu niet is meegenomen in de ramingen.

Hieronder een overzicht van regelingen op SZW-terrein waarin een verhoging van het WML doorwerkt:

Gekoppeld aan de hoogte van het netto WML via de netto-nettokoppeling²:

- 1) Uitkeringshoogte Algemene Ouderdomswet (AOW)
- 2) Uitkeringshoogte Algemene nabestaandenwet (Anw)
- 3) Verschillende uitkeringshoogtes in de Participatiewet (Pwet):
 - a. Uitkeringshoogte bijstand
 - b. Uitkeringshoogte Inkomensvoorziening Oudere en Gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Werkloze Werknemers (IOAW)
 - c. Uitkeringshoogte Inkomensvoorziening Oudere en Gedeeltelijk Arbeidsongeschikte Gewezen Zelfstandigen (IOAZ)
 - d. Uitkeringshoogte Bijstandsbesluit Zelfstandigen (BBZ)
- 4) Maximale uitkeringshoogte Aanvullende Inkomensvoorziening Ouderen (AIO)
- 5) Diverse normen in de Toeslagenwet (TW)
- 6) Maximumbedrag Inkomensvoorziening Oudere Werklozen (IOW)
- 7) Uitkeringshoogte Overbruggingsregeling (OBR)

Gekoppeld aan de hoogte van het bruto WML:

- 8) Norm voor gehuwden in de Toeslagenwet (TW)
- 9) Uitkeringshoogte Zelfstandige en Zwanger (Z EZ)
- 10) Uitkeringshoogte Arbeidsongeschiktheidsvoorziening Jonggehandicapten (Wajong)
- 11) Uitkeringshoogte Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering (WAO)
- 12) Uitkeringshoogte vervolgitkering Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsongeschikten (WGA)
- 13) Uitkeringshoogte Wet Arbeidsongeschiktheidsverzekering Zelfstandigen (WAZ)
- 14) Maximale hoogte aanvulling Loonkostensubsidie (LKS)
- 15) Inkomensgrenzen in de Wet op het Kindgebonden Budget (WKB)³

Gekoppeld aan de stijging van het WML:

- 16) Daglonen van het zittende bestand in verschillende regelingen:
 - a. Werkloosheidswet (WW)
 - b. Ziektewet (ZW)
 - c. Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA)
- 17) Het maximum dag- en premieloon⁴
- 18) Eenmalige tegemoetkomingen in regelingen voor beroepsziekten:

¹ Dit betreft de geraamde gemiddelde contractloongroei in de marktsector, gepremieerde en gesubsidieerde sector en bij de overheid, zoals deze door het Centraal Planbureau bekend wordt gemaakt.

² Bij netto-netto gekoppelde regelingen is het nettobedrag van een uitkering gekoppeld aan het nettominimumloon. Deze netto uitkeringsbedragen worden vervolgens 'gebruteerd', omdat SZW de uitkeringen bruto vaststelt. Dit betekent dat, naast het bruto WML, de fiscaliteit ook van invloed is op uitkeringshoogtes in netto-netto gekoppelde regelingen.

³ Het afbouwtraject met het inkomen start vanaf een hoger inkomen. Het WML is hierbij het startpunt voor alleenstaanden, bij paren is dit het WML verhoogd met een vast bedrag.

⁴ Het dagloon waarmee wordt gerekend voor de loongerelateerde uitkeringen WW, ZW en WIA is gemaximeerd op het maximum dagloon. Het maximum dagloon per 1 januari is gelijk aan het maximum premieloon (per 1 januari) gedeeld door 261.

- a. Tegemoetkoming asbestslachtoffers (TAS)
- b. Regeling schildersziekte (CSE)
- c. Regeling commissie Heerts (TSB)

Overige doorwerkingen op SZW-terrein (geen wettelijke koppeling!):

- 19) Toekomstige instroom in diverse loongerelateerde uitkeringen:
 - a. Werkloosheidswet (WW)
 - b. Ziektewet (ZW)
 - c. Wet Werk en Inkomen naar Arbeidsvermogen (WIA)
 - d. Toeslagenwet⁵
 - e. Wet Arbeid en Zorg (WAZO)
 - f. Geboorteverlof
 - g. Ouderschapsverlof
- 20) Inkomensafhankelijkheid WKB

Benodigde aanpassing (per type regeling) bij afwijking van de koppeling

Bij een verhoging van het WML zonder aanvullende actie gaan alle uitkeringshoogten, normbedragen, maximumbedragen, stijgingspercentages en inkomensgrenzen genoemd in 1 t/m 18b⁶ automatisch mee. Er kan, indien wenselijk geacht, voor worden gekozen van deze koppeling af te wijken. Dit vergt in alle gevallen wetswijziging(en):

- Bij alle aan de hoogte van het WML gekoppelde regelingen (1 t/m 15) moet de koppeling in de wet permanent moet worden aangepast, bijvoorbeeld middels een ander koppelingspercentage. Aandachtspunt hierbij is de huidige samenhang / logica van de koppelingen (in veel gevallen nu 50% WML voor paren en 70% WML voor alleenstaanden). Deze kan wellicht niet altijd behouden blijven, mede afhankelijk van de gemaakte keuzes.
- Bij de aan de stijging van het WML gekoppelde regelingen (16 t/m 18) hoeft slechts incidenteel te worden geregeld dat deze regelingen niet de stijging van het WML volgen.

Bij de loongerelateerde uitkeringen (19) en de WKB (20) zal er altijd een doorwerking plaatsvinden, ongeacht welke keuzes worden gemaakt met betrekking tot de koppelingen in 1 t/m 18. Een hoger WML zorgt voor een hoger (prijs)niveau in de instroom in loongerelateerde uitkeringen (19), aangezien mensen op en net boven WML een hoger inkomen krijgen (hun laatstverdiende loon in het geval zij aanspraak maken op een loongerelateerde uitkering). Ook het recht op WKB is inkomensafhankelijk (20). Bij een hoger inkomen wordt de hoogte van het WKB afgebouwd. Hier is dus geen sprake van een wettelijke koppeling, maar wel van een budgettaire effect op de SZW-begroting in de vorm van hogere uitkeringslasten.

Naast de doorwerkingen op SZW-terrein, is er ook een aantal doorwerkingen van het WML buiten de SZW-begroting:

- 21) Huurtoeslag. Het minimum inkomenspunt huurtoeslag is gekoppeld aan het WML voor niet-gepensioneerden en aan AOW voor gepensioneerden.
- 22) Zorgtoeslag. Het drempelinkomen zorgtoeslag is gekoppeld aan het WML. Het drempelinkomen is het inkomen vanaf waar inkomensafhankelijke afbouw start, maar de maximale zorgtoeslag is ook afhankelijk van het drempelinkomen (daalt als het drempelinkomen stijgt).
- 23) Diverse overige doorwerkingen:
 - a. Aanpassing in de fiscaliteit (inkomensgrenzen arbeidskorting),
 - b. Grens lijfrente
 - c. Grens oudedagsreserve
 - d. Grens oudedagsreserve ZZP
 - e. Inkomensbesluit militairen
 - f. Draagkracht terugbetalen studiefinanciering
 - g. De pensioenfranchise (via AOW)
 - h. Wet uitkering burgerslachtoffers 1940-1945
 - i. Wet uitkering vervolgingslachtoffers 1940-1945.

⁵ Hier geldt juist dat er een (beperkt) inverdieneffect is, als gevolg van hogere WW, ZW en WIA-uitkeringen.

⁶ TSB stijgt enkel met autonome WML-stijging mee, dit is zo in de wet opgenomen.

Welke keuzes zijn gemaakt in het fiche Huurtoeslag?

Gekoppelde variant

In het fiche huurtoeslag zijn koppelingen 1 t/m 14 behouden. Deze vormen, tezamen met de automatische doorwerking in toekomstige instroom in de regelingen genoemd onder 19 (dit betreft geen keuze) het budgettaire effect dat zichtbaar is in het fiche.

Uitgezonderd van het budgettaire effect in het fiche zijn:

- WKB (15 en 20), omdat het budgettaire effect op toeslagen in dit fiche wordt verondersteld 0 te zijn⁷, met de notie dat bij een gekozen variant integraal het effect op de toeslagen moet worden gezien (aan de achterkant). Hierbij geldt dat volledig ontkoppelen van een WML-stijging een inverdieneffect zou veroorzaken (minder mensen hebben recht op WKB door de hogere lonen). Bij volledige koppeling zouden er meerkosten zijn, omdat de parameters van de toeslagen meebewegen met de WML-stijging.
- Daglonen van lopende uitkeringsontvangers in de WW, ZW en WIA (16) en het maximum dag- en premieloon (17). Dit omdat anders ook uitkeringsontvangers (ver) boven WML zouden profiteren van de WML-verhoging. Verondersteld is dat dit een niet beoogd effect van de WML-stijging is.
- Eenmalige tegemoetkomingen in diverse beroepsgerelateerde ziektes (18). Ook hier is verondersteld dat dit een niet beoogd effect van de WML-stijging is.
- Alle doorwerkingen buiten SZW-terrein, behalve huurtoeslag. Voor de zorgtoeslag geldt hetzelfde als voor de WKB (zie bovenstaand). Voor de overige doorwerkingen is verondersteld dat dit niet-beoogde effecten zijn van de WML-verhoging.
- Er zijn ook doorwerkingen op de personeelskosten van het Rijk (met name Defensie), provincies en gemeenten. Naar verwachting gaat het om in totaal ca. 50 mln. per jaar.

Alle uitzonderingen zijn een keuze en vereisen wetswijziging.

Niet-gekoppelde variant

In de varianten zonder koppeling zijn alleen de effecten onder 19 meegenomen en wordt de rest van de koppelingen uitgezonderd. Ook hier geldt dat alle uitzonderingen een keuze zijn en wetswijziging vereisen.

⁷ Concreet is de aanname dat op huishoudniveau het totaal aan zorg-, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget gelijk blijft.

Bijlage 2. Frequentietabellen voor de huishoudens met een huur onder de liberalisatiegrens.

- In onderstaande tabellen wordt ingezoomd op huurders met een huur onder de liberalisatiegrens. De effecten van de maatregelen op de huurtoeslag worden dan beter zichtbaar.
- Passend bij bovenstaande tabellen 2 (variant 1), 6 (variant 2), 7 (variant 3) en 8 (variant 4) volgen hieronder tabellen 2B, 6B, 7B, 8B.

Tabel 2B. Inkomenseffecten variant 1 (WML 5% met koppeling), in 2024, huurders met een huur onder de liberalisatiegrens

	<- 5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	2%	19%	16%	2%	19%	24%	18%	1,3%
2e (114-180% WML)	0%	8%	17%	22%	35%	16%	2%	0,2%
3e (180-273% WML)	0%	0%	3%	47%	44%	5%	0%	0,0%
4e (273-404% WML)	0%	0%	0%	59%	39%	2%	0%	0,0%
5e (>404% WML)	0%	0%	0%	61%	38%	0%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	1%	9%	11%	38%	25%	10%	7%	0,0%
uitkeringsontvangers	2%	18%	18%	6%	18%	20%	18%	0,7%
gepensioneerden	0%	10%	14%	0%	40%	27%	9%	1,6%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	4%	12%	22%	40%	18%	3%	0,5%
alleenstaanden	1%	14%	14%	17%	25%	17%	12%	0,4%
alleenverdieners	1%	15%	16%	25%	30%	10%	3%	0,0%
Kinderen								
met kinderen	1%	18%	23%	19%	29%	9%	2%	0,0%
zonder kinderen	2%	10%	10%	31%	21%	14%	12%	0,0%
Alle huishoudens	1%	11%	13%	19%	29%	17%	9%	0,4%

Tabel 5B. Inkomenseffecten variant 2 (WML 5% zonder koppeling), 2024, huurders met een huur onder de liberalisatiegrens

	<- 5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	7%	25%	16%	11%	15%	13%	13%	0,0%
2e (114-180% WML)	1%	18%	16%	47%	12%	5%	1%	0,0%
3e (180-273% WML)	0%	1%	3%	71%	23%	2%	0%	0,0%
4e (273-404% WML)	0%	0%	0%	76%	23%	1%	0%	0,0%
5e (>404% WML)	0%	0%	0%	77%	23%	0%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	2%	12%	10%	44%	19%	8%	5%	0,0%
uitkeringsontvangers	8%	27%	16%	12%	15%	10%	13%	0,0%
gepensioneerden	3%	20%	15%	36%	13%	8%	5%	0,0%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	13%	11%	45%	24%	5%	2%	0,0%
alleenstaanden	5%	19%	14%	32%	13%	9%	8%	0,0%
alleenverdieners	3%	22%	12%	36%	20%	5%	2%	0,0%
Kinderen								
met kinderen	1%	29%	18%	23%	24%	5%	2%	0,0%
zonder kinderen	4%	13%	10%	38%	16%	9%	9%	0,0%
Alle huishoudens	3%	18%	13%	35%	16%	8%	7%	0,0%

Tabel 6B. Inkomenseffecten variant 3 (10% met koppeling), in 2024, huurders met een huur onder de liberalisatiegrens

	<- 5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	1%	7%	14%	1%	16%	26%	35%	3,4%
2e (114-180% WML)	0%	2%	10%	16%	20%	40%	12%	2,1%
3e (180-273% WML)	0%	0%	2%	37%	24%	31%	6%	1,2%
4e (273-404% WML)	0%	0%	0%	45%	34%	19%	1%	0,3%
5e (>404% WML)	0%	0%	0%	51%	41%	9%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	1%	4%	8%	28%	22%	21%	17%	0,8%
uitkeringsontvangers	1%	7%	15%	5%	18%	22%	32%	2,5%
gepensioneerden	0%	2%	9%	0%	18%	48%	22%	3,2%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	1%	4%	14%	28%	38%	15%	2,3%
alleenstaanden	1%	5%	12%	14%	17%	27%	24%	2,2%
alleenverdieners	1%	7%	16%	19%	26%	22%	10%	0,5%
Kinderen								
met kinderen	0%	7%	18%	12%	30%	24%	9%	0,7%
zonder kinderen	1%	4%	8%	24%	18%	20%	25%	1,4%
Alle huishoudens	1%	4%	10%	14%	20%	30%	21%	2,1%

Tabel 7B. Inkomenseffecten van variant 4 (WML 10% zonder koppeling), in 2024, huurders met een huur onder de liberalisatiegrens

	<- 5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Mediaan
Inkomensgroepen								
1e (<=114% WML)	6%	23%	16%	10%	15%	14%	18%	0,0%
2e (114-180% WML)	1%	15%	15%	40%	14%	12%	3%	0,0%
3e (180-273% WML)	0%	0%	2%	57%	19%	18%	3%	0,0%
4e (273-404% WML)	0%	0%	0%	60%	28%	12%	1%	0,0%
5e (>404% WML)	0%	0%	0%	64%	29%	7%	0%	0,0%
Inkomensbron								
werkenden	1%	8%	9%	33%	19%	18%	13%	0,0%
uitkeringsontvangers	7%	25%	16%	11%	15%	13%	13%	0,0%
gepensioneerden	3%	20%	15%	35%	13%	9%	5%	0,0%
Huishoudtype								
tweeverdieners	0%	12%	10%	34%	22%	16%	5%	0,0%
alleenstaanden	4%	16%	13%	28%	14%	13%	12%	0,0%
alleenverdieners	3%	19%	11%	30%	21%	13%	4%	0,0%
Kinderen								
met kinderen	0%	22%	16%	15%	26%	16%	5%	0,0%
zonder kinderen	3%	10%	10%	30%	15%	16%	15%	0,0%
Alle huishoudens	3%	15%	12%	30%	16%	14%	10%	0,0%

Hoe duur zou het zijn om het kindgebonden budget (WKB) af te schaffen 'zonder ongelukken'?

- Afschaffing van de WKB zonder negatieve inkomenseffecten vraagt een intensivering van 2,8 mld. per jaar¹ (totale uitgaven aan kindregelingen nemen toe van 6,2 mld. naar 9 mld.) In deze variant wordt de AKW uitgebreid met een extra bedrag voor alleenstaanden (alo-kop) en kindbedragen in vorm van de huidige WKB.
 - Deze wijziging vraagt de facto het afschaffen van inkomens- en vermogens-eisen in de WKB, waarna deze samengevoegd kan worden met de AKW. Dit kan niet voor 2024 ingevoerd worden.
 - Deze maatregel heeft alleen effect voor huishoudens met kinderen die nu geen WKB ontvangen (vanwege een te hoog inkomen of vermogen). De mediane huishoudens in de verschillende uitsplitsingen worden dan ook niet geraakt. De frequentietabel laat zien dat ongeveer een kwart van de huishoudens in de hoogste inkomensgroepen er meer dan 2% op vooruit gaat. Voor deze huishoudens is het doorsnee effect circa +2,5%.
- Afschaffing van de WKB en een budget-neutrale schuif van de middelen van de WKB (budgettaire omvang 2,55 mld.) naar de kinderbijslag (AKW, budgettaire omvang 3,6 mld.) zou daarentegen forse negatieve inkomenseffecten geven voor huishoudens met kinderen in de laagste inkomensgroep (-14,0%). Alleenstaanden (-10,4%), en specifiek alleenstaande bijstandsgerechtigden (-19,0%) worden hard geraakt.
- Er zijn uiteraard verschillende tussenvormen denkbaar waarin de WKB wordt overgezet in de AKW, maar met minder hoge bedragen. In alle gevallen is sprake van een afruil tussen budgettaire effecten en negatieve inkomenseffecten aan de onderkant.

Tabel 1 Inkomenseffecten van variant waarin de WKB wordt afgeschaft en zonder negatieve inkomenseffecten terugkomt in de AKW.

	<-5%	-5 tot -2%	-2 tot 0%	geen effect	0 tot 2%	2 tot 5%	>5%	Totaal	Mediaan	Aantal (x1000)
Inkomensgroepen										
1e (<= 112% WML)	0%	0%	0%	98%	0%	0%	1%	100%	0,0%	1.540
2e (112-178% WML)	0%	0%	0%	95%	3%	1%	1%	100%	0,0%	1.540
3e (178-274% WML)	0%	0%	0%	84%	9%	5%	2%	100%	0,0%	1.540
4e (274-406% WML)	0%	0%	0%	69%	6%	22%	3%	100%	0,0%	1.540
5e (>406% WML)	0%	0%	0%	62%	14%	22%	2%	100%	0,0%	1.540
Inkomensbron¹										
werkenden	0%	0%	0%	72%	10%	15%	2%	100%	0,0%	4.870
uitkeringsontvangers	0%	0%	0%	95%	1%	1%	2%	100%	0,0%	660
gepensioneerden	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%	0,0%	2.020
Huishoudtype										
tweeverdieners	0%	0%	0%	70%	11%	18%	1%	100%	0,0%	3.830
alleenstaanden	0%	0%	0%	95%	2%	2%	2%	100%	0,0%	3.530
alleenverdieners	0%	0%	0%	81%	7%	10%	3%	100%	0,0%	340
Kinderen²										
met kinderen	0%	0%	0%	18%	30%	45%	8%	100%	2,1%	1.700
zonder kinderen	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%	100%	0,0%	4.000
Alle huishoudens	0%	0%	0%	82%	7%	10%	2%	100%	0,0%	7.700

¹ Onder de technische aanname dat deze hervorming kan worden doorgevoerd in 2024. Afhankelijk van de precieze vormgeving is nieuwe wetgeving (18 maanden) en voorbereidingstijd voor de uitvoering vereist. Jaar van invoering ligt daarom waarschijnlijk na 2024.

Deze raming is gebaseerd op het inkomensonafhankelijk maken van de WKB, de budgettaire effecten kunnen engszins verschillen bij een daadwerkelijke wijziging van de AKW.

¹ Indeling op basis van belangrijkste inkomensbron. Bij gepensioneerden: aanvullend inkomen naast AOW

² Indeling naar kinderen op basis van aanwezigheid kinderen tot 18 jaar en exclusief gepensioneerden

Toelichting

- Doelmatigheid neemt af omdat hogere inkomens meer ondersteuning ontvangen, terwijl zij dit niet of minder nodig hebben. Het inkomen voor de groep die nu al volledig recht heeft op WKB (gezinnen met lagere inkomens en alleenstaande ouders) wijzigt niet.
- De mogelijkheden om gezinnen met lage en middeninkomens en grote gezinnen gericht inkomensondersteuning te bieden nemen af.

Daarnaast zijn er de volgende effecten:

- Bij een schuif van WKB naar de AKW ontvangt ieder gezin meer AKW, onafhankelijk van het inkomen of vermogen. Hierdoor wordt inkomensondersteuning voor gezinnen eenvoudiger en verdwijnt de onzekerheid van terugvorderingen en nabetalings.
- Door het afschaffen van de vermogenstoets uit de WKB komt een groep huishoudens met laag inkomen boven de huidige vermogensgrens wel in aanmerking voor de verhoogde bedragen in de AKW.
- Indien elementen van de WKB worden overgezet in de AKW, neemt de complexiteit van deze regeling enigszins toe. Zo is de inkomensondersteuning voor alleenstaande ouders vormgegeven in de WKB. Zij hebben een verhoogd armoederisico. Indien de alo-kop niet zou worden overgezet in de AKW, gaan alleenstaande ouders er fors op achteruit.
- Eén uitvoerder van gezinsbijslagen lost een aantal problemen op in de internationale uitvoering, waardoor de complexiteit voor burgers en uitvoering fors vermindert.
- De schuif van de WKB naar de AKW zorgt voor gemengde arbeidsmarkteffecten.
 - Het verdwijnen van het afbouwpad van de WKB zorgt voor een 6,75 procent lagere marginale druk bij alleenstaanden met een inkomen vanaf ca €23.000² en bij paren vanaf €41.000, dus een positief arbeidsmarkteffect.
 - Bij huishoudens die een hoger bedrag aan kindregelingen ontvangen stijgt het vervangingsinkomen. Voor hen neemt de prikkel om te werken af, een negatief arbeidsmarkteffect.

Indien ervoor gekozen zou worden om de WKB budgetneutraal te integreren met de AKW zijn er ook andere maatregelen denkbaar om de ingrijpende inkomenseffecten – met name voor alleenstaande ouders en lage inkomens – te dempen:

- Inkomenseffecten compenseren middels een verhoging van inkomstenbelasting en heffingskortingen: deze optie is uitgewerkt in IBO Toeslagen deel 2.
- Een verhoging voor alleenstaande ouders in minimaregelingen: dit leidt tot een herintroductie van de armoedeval voor alleenstaande ouders.
- Een inkomensafhankelijke kinderbijslag: deze optie is verkend in de 'Eindrapportage alternatieven voor het toeslagenstelsel'. Aandachtspunt hierbij is dat daarmee de complexiteit in de WKB (deels) wordt geherintroduceerd in de AKW.

² Inkomensgrenzen vanaf 1 januari 2024 op basis van de MEV-raming uit september.

37 Formatievragen Financiële tafel (maandag 8 november)

Fiscaliteit woningmarkt

Formerende partijen hebben verzocht om het uitwerken van verschillende varianten voor de fiscale behandeling van de eigen woning. Daarnaast zijn enkele overige vragen gesteld. Achtereenvolgens komen in dit stuk aan bod:

1. Zes varianten die zien op verlaging van het maximale HRA-tarief dan wel de grondslag, met een toelichting op de volgende effecten: budgettair, uitvoerbaarheid, woningmarkt, outsiders/starters, insiders (maandlasten) en doorstromers.
2. Een verdergaande variant waarin iedereen het recht krijgt de hypotheek over te sluiten, in combinatie met een vergoeding voor hypotheekverstrekkers en defiscaliseren van de eigen woning.
3. Twee overige vragen, te weten:
 - a. Is de vergoeding voor vervroegde aflossing (boeterente) aftrekbaar?
 - b. Wat is het effect van verdere inperking van de hypotheekrenteaftrek op private schulden?

1. Zes varianten die zien op verlaging van het maximale HRA-tarief dan wel de grondslag

Er is gevraagd om inzicht in de doorwerking van zes varianten van een verlaging van de hypotheekrenteaftrek. Deze maatregelen zijn als volgt ingevuld, waarbij is aangenomen dat het eigenwoningforfait (EWF) ongewijzigd blijft:

1. Verlagen basistarief inkomstenbelasting: een illustratieve verlaging van het tarief eerste schijf met 1%-punt. Het maximumaftrektarief van de HRA (en andere aftrekposten) is wettelijk gekoppeld aan het basistarief in de inkomstenbelasting en loopt dus mee. Inzichtelijk wordt gemaakt wat het effect is bij een aanpassing van het tarief met 1%-punt. Bij een kleinere of grotere aanpassing van het eersteschijsf tarief vallen effecten proportioneel kleiner of groter uit.
2. Verlaging HRA-aftrektarief naar 30%: het maximale aftrektarief bereikt bij voortzetting van het huidige beleid 37,05% in 2023. In deze beleidsoptie gaat het maximale renteaftrektarief eigen woning vanaf 2024 in twee stappen (van resp. 3,1 en 4,0 %-punt) verder omlaag. Daarmee bereikt het aftrektarief 30% in 2025.
3. Aftrektarief naar 0%: het maximale aftrektarief bereikt bij voortzetting van het huidige beleid 37,05% in 2023. In deze beleidsoptie gaat het maximale renteaftrektarief eigen woning vanaf 2024 verder omlaag in stappen van zo'n 3%-punt tot deze 0% bereikt in 2036.
4. Aftoppen aftrek op € 1 mln. De hypotheekrenteaftrek wordt gemaximeerd op een maximale eigenwoningsschuld van € 1 mln in 2023. Deze grenswaarde wordt niet geïndexeerd.
5. Aftoppen aftrek op € 1 mln en afbouw naar 0. De hypotheekrenteaftrek wordt gemaximeerd op een maximale eigenwoningsschuld van € 1 mln in 2023. Deze grenswaarde wordt vervolgens in jaarlijkse stappen van €100.000 verlaagd tot deze 0 bereikt in 2033.
6. Aftoppen aftrek op € 1 mln en afbouw naar de gemiddelde woningwaarde. De hypotheekrenteaftrek wordt gemaximeerd op een maximale eigenwoningsschuld van € 1 mln in 2023. Deze grenswaarde wordt vervolgens in jaarlijkse stappen van €100.000 verlaagd tot 425.000 euro (de verwachte gemiddelde woningwaarde in 2025, zie tabel 2). Vervolgens wordt deze grenswaarde geïndexeerd met de WOZ-waardemutatie.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de zes geanalyseerde beleidsopties. De beleidsopties en de gevolgen daarvan worden onder de tabel nader toegelicht.